

Od otkrića novog minerala kompanija Rio Tinto radi na razvoju projekta tehnologije za preradu jadarita, kao i primeni najsavremenih rudarskih tehnoloških rešenja sa velikim timom domaćih i međunarodnih stručnjaka. Od kada je 2004. godine otkriven, novi mineral jadarit, poznat i kao srpski „kriptonit“ privlači pažnju javnosti. Zbog visoke koncentracije litijuma i bora po toni iskopane rude Jadar je rangiran kao jedno od najznačajnijih ležišta litijuma na svetu.

„Jadar“ projekat predstavlja stratešku razvojnu priliku za Srbiju. Još je rano govoriti o svim brojkama, ali u ovom trenutku možemo da kažemo da bi tokom faze izgradnje na projektu moglo da bude zaposleno preko 2000 radnika, dok bi kada počnu operativne aktivnosti „Jadar“ otvorio preko 650 stalnih visokokvalifikovanih poslova, i još oko 1.500 indirektnih radnih mesta. Rio Tinto je do sada u razvoj projekata „Jadar“ opredelio i uložio preko 450 miliona američkih dolara, a ekonomske procene za ovu fazu projekta ukazuju da će razvoj „Jadra“ doneti investiciju od 1,5 milijardi dolara.

„Veliki posao je još uvek pred nama kako bi *greendfield* rudarsko-metalurški projekat ove veličine mogao da dođe do svoje operativne faze na bezbedan i održiv način, u ekološkom i ekonomskom smislu. Nakon donošenja konačne investicione odluke koju očekujemo krajem 2021. godine, radovi na izgradnji bi mogli da počnu tokom 2022. i trajaće oko četiri godine. „Jadar“ je projektovan tako da bude moderan podzemni rudnik sa savremenim postrojenjem za preradu rude i sa rešenjem za održivo upravljanje otpadom. Planirano je da se podzemna eksploatacija vrši najsavremenijim metodama i najboljim raspoloživim tehnikama kako bismo osigurali bezbednost i održivost eksploatacije i prerade, i smanjili potencijalni uticaj na okolinu. U rudniku je planirano korišćenje gotovo potpuno električne flote vozila koje smanjuju emisije ugljen-dioksida i potrošnju energije. „Jadar“ će biti moderan rudnik XXI veka.“ kaže Marni Finlajson, generalna direktorka za Borate i litijum u kompaniji Rio Tinto i generalna direktorka projekta „Jadar“ i dodaje :

Izrada studija o proceni uticaja na životnu sredinu još uvek u toku u skladu sa zakonima Republike Srbije, ali u ovom trenutku sa sigurnošću možemo da iznesemo nekoliko čvrstih činjenica: tehnologija rudnika ne podrazumeva flotaciju, a otpadne vode će se prečišćavati. Rudnik i postrojenje za obradu generisaće 2 vrste otpada. Jedna vrsta otpada je stenski materijal, dakle stena iz koje neće biti vađen jadarit, već ide na odlagalište. A drugi je onaj koji će nastajati u procesu prerade i to će biti tzv. industrijski otpad koji predstavlja mešavinu minerala iz rudnog tela i minerala koji su nastali tokom procesa prerade. Važno je pomenuti da će sadržaj teških metala u otpadu biti približno isti sadržaju koji je prisutan u samom zemljištu. Obe vrste otpada biće umešane u jedinstvenu masu koja će biti filtrirana i na kraju biti slične strukture kao stenski materijal. Određeni deo ukupnog otpada, približno

oko 20%, biće korišten za zapunjavanje praznina u podzemnim objektima. Na odlagalištu se neće deponovati ulja, tečni otpad, kao ni organske ni aromatične materije. Neće se razlagati na vazduhu, niti će podsticati razvoj bakterija. Industrijski otpad dobijen iz prerade rude će imati miris zemlje i na odlagalištu će se vršiti slaganje, i nabijanje pomoću glatkih valjaka. Područja odlagališta biće obložena nepropusnim materijalom koji će štititi podzemne vode i zemlju, a površina odlagališta će se postepeno rekultivisati sadnjom trave i žbunastog bilja. Ovde je najvažije istaći da neprečišćena voda ne može i neće biti oslobođena u životnu sredinu, posebno uzimajući u obzir da u skladu sa srpskom regulativom, voda koja se ispušta mora biti boljeg kvaliteta od vode u koju se upušta. Sve otpadne vode će biti tretirane, i u procesnom postrojenju i na odlagalištu. Kako bi se smanjila količina potrebne vode, jedna ista voda će se koristiti nekoliko puta u procesu prerade, uz prečišćavanje nakon svake upotrebe. Sa druge strane, odlagališta će obuhvatati i najmoderniji sistem za upravljanje površinskim vodama kako bi se atmosferska voda preusmeravala dalje od odlagališta. Kontakt voda, ili voda koja je imala kontakta s otpadom na odlagalištu, biće privremeno bezbedno uskladištena, i onda će se, ili pumpati u fabriku radi ponovne upotrebe za obradu, ili tretirati u postrojenju za prečišćavanje vode.

Da bismo izgradili rudnik i postrojenje za preradu, kao i odlagalište, potrebna nam je zemlja, a sam proces otkupa je u toku. Svesni smo da je ovo osetljivo i važno pitanje za porodice koje su obuhvaćene otkupom, i zato ovoj temi pristupamo na transparentan, pažljiv i fer način. U redovnoj smo komunikaciji sa vlasnicima zemljišta i sa zadovoljstvom mogu da kažem da je reč o odnosu međusobnog poštovanja i poverenja. Sam program otkupa obavlja se u skladu sa zakonima Republike Srbije i najboljom svetskom praksom čije je principe utvrdila Međunarodna finansijska korporacija (članica Grupacije Svetske banke). Vodi se računa o bukvalno svakom detalju, vrednuju se ne samo zemlja i objekti na njoj, već i usevi, uračunavaju se svi porezi, troškovi preseljenja, svaki aspekt je uzet u obzir. Naš cilj je da na kraju procesa otkupa obe strane budu zadovoljne. U skladu sa međunarodnim standardima, posvećeni smo pružanju podrške za obnavljanje ili unapređivanje izvora sredstava za život ljudima na čije živote Projekat utiče. . Planovi obnove izvora životnih sredstava biće pripremljeni u saradnji sa domaćinstvima , kroz aktivno angažovanje i povratne informacije iz domaćinstava, na dobrovoljnoj bazi.

Izvor: b92.net